

[Undervisningsministeren.]

for de allerflestes Vedkommende forelagt med enstemmig Tilslutning eller med et stort Flertal inden for Sogneraadet.

Naar der nu tales saa meget om Centralskoler i Modsetning til smaa Skoler, saa var det vistnok nyttigt at faa klaret, hvad man forstaar ved Centralskoler, og hvad det er, man kæmper imod.

Det ærede Medlem Hr. Juul taler om de store Centralskoler, hvor Børn og Lærere klumpes sammen, og hvor den nære Forbindelse mellem Skole og Hjem ikke kan bevares. Hvor i Landkommunerne, som det her drejer sig om, foregaar noget saadant? Og hvad er det for Størrelser af Skoler, det ærede Medlem tænker paa? Er det den 3-klassede som den, der er gennemført i det ærede Medlem Hr. Arnth Jensens Kommune, hvor to Skoler er erstattet af een, eller er det den 4—5-klassede eller højst 6-klassede Skole med et Børnetal paa 100—150, som er den altovervejende Type af Centralskoler Landet over?

Det er helt undtagelsesvis, at der i Landkommuner bygges større Skoler end dem, jeg her sidst har nævnt. Og er det ikke saadan, at den 5-klassede Skole med 100—150 Børn er en i alle Henseender rimelig og passende Skolestørrelse? Der er ikke væsentlig flere Børn eller flere Hjem end ved de 4-klassede Skoler, der hidtil har været de almindelige i Landkommunerne, og det, at Skolen nu kaldes en Central-skole og faar en, højst to Lærere mere, kan dog ikke helt forrykke det hidtidige nære Forhold mellem Hjem og Skole eller gøre det umuligt for Læreren at faa det nøje Kendskab til hvert enkelt Barn, som er den mindre Skoles store Fortrin i Sammenligning med de meget store Skoler.

Efter Skoleloven er det overladt til de lokale Skolemyndigheder at afgøre, hvordan de vil indrette deres Skolevæsen. Det er et gammelt Krav fra frisindede Skolekredse, her er opfyldt, og jeg mener, det er rigtigt. Men deraf følger da ogsaa, at vi i Administrationen i Ministeriet maa være neutrale i Spørgsmaalet om smaa eller store Skoler. Naar man har spurgt mig om min Mening, har jeg aldrig lagt Skjul paa, at jeg ikke anser det for ønskeligt at samle Børn fra saa store Omraader, at Befordring med Bil i betydelig Udstrækning er nødvendig. Der kan naturligvis være særlige Forhold, som kan gøre fast Bilbefordring til Skolen nødvendig, og derfor kan der ikke gives ensartede Regler paa dette Omraade. Men det almindelige bør sikkert være, at Afstanden ikke gøres større, end at Børnene

selv kan befordre sig til Skole. Jeg er ikke Tilhænger af store Skoler i Kommuner, hvor ikke bymæssig Bebyggelse eller andre særlige Grunde taler derfor, og det viser sig altsaa ogsaa, at den 5-klassede eller højst 6-klassede Skole bliver den almindelige Skolestørrelse til Afløsning af den 4-klassede, der tidligere var den mest udbredte.

Men naar nu Resultatet af den nye Skolelov synes at blive den 5—6-klassede Skole, som jeg altsaa finder er en god Skoleform, saa er det jeg mener, det er nyttigt at faa klaret, om det er disse Centralskoler, der er langt de fleste, man vender sig saa voldsomt imod, eller det er andre Centralskolestørrelser, som der kun gives meget faa af, Kritikken gælder. Det er helt rigtigt, at der mange Steder er holdt Skole med udmærket Resultat under ydre set smaa og usle Kaar, men det er ogsaa rigtigt, at daarlige Lokaleforhold og daarlige Forhold med Hensyn til Undervisningen, saaledes at Børn af vidt forskellige Aldre og paa vidt forskellige Udviklingstrin skal undervises samtidig, ofte i store Klasser, med 35—40 Børn pr. Klasse, mange Steder trods en evnerig og dygtig Lærers store Indsats giver et daarligt Resultat, og Børnene har ikke faaet det ud af deres Skole, som de kunde have faaet, hvis Skolens ydre Rammer havde været bedre. I en Tid, hvor Forholdene med Hensyn til ydre Bekvemmeligheder forbedres i Hjemmene og alle andre Steder, hvor Mennesker samles, maa Skolen, ogsaa Landsbyskolen, i nogen Grad følge med. Det er det, der nu er ved at foregaa.

Det ærede Medlem Hr. Juul fremsatte nogle Bemærkninger, som jeg ikke forstod. Jeg ved ikke, hvad det ærede Medlem mente med, at Læreren nu ogsaa skulde vaske Børnene. Hvem har mon sagt ham det? Jeg kender ingen Bestemmelse i saa Henseende. At der ved hver Skole er en Vaskekuemme, hvor Børnene kan vaske deres Hænder, er dog vist en Foranstaltning, der kan gennemføres uden at svække Hjemmenes Ansvarsfølelse, og Indretningen af et saadant Vandindlæg er ogsaa en Foranstaltning, hvis Virkning for Kommunerne Økonomi de allerfleste er i Stand til at overse. Synspunkter af den Beskaffenhed, som det ærede Medlem her har fremført, forudsætter dog vist en anden Tilhørerkreds, end det ærede Medlem har for sig, naar han taler fra denne Talerstol.

Der er her en Ting, jeg meget vil henstille, og det er, at man nu ikke i Skolens og Frihedens Navn kommer og taler om smaa og store Skoler, om gode eller daarlige Skolebygninger, om Hjemmenes Tilknyt-